

**PUNYASHLOK AHILYADEVVI HOLKAR
SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR**

**Faculty of Humanities
New Syllabus (CBCS)
B.A. Part II– Marathi (Sem. III & IV)
with effect from August-2023**

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

बी.ए. भाग २ मराठी अभ्यासक्रम

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४, २०२४-२५, २०२५-२६

सत्र तिसरे

अभ्यासपत्रिका क्र. ३ (III) : कादंबरी आणि उपयोजित मराठी

नेमलेली साहित्यकृती

रथ : रंगनाथ पठारे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर

अभ्यासपत्रिका क्र. ४ (IV) : कविता आणि काव्यास्वाद

नेमलेली साहित्यकृती

तुकोबा: राजेंद्र दास, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे

सत्र तिसरे

अभ्यासपत्रिका क्र. ३ (III) : कादंबरी आणि उपयोजित मराठी

गुण : ५०

उद्दिष्टे :

- कादंबरीची सैद्धांतिक चौकट समजून घेणे
- कादंबरीच्या निर्मितीमधील वास्तव आणि कल्पित यांचा शोध घेणे
- कादंबरी आणि लेखक यांच्यातील सहसंबंध तपासणे
- कादंबरीची निर्मितीप्रक्रिया समजून घेणे
- कादंबरीतील आशय आणि अभिव्यक्ती यांचा परिचय करून घेणे
- रंगनाथ पठारे यांच्या साहित्याचा परिचय करून घेणे
- विद्यार्थ्यांमध्ये लेखनाची आवड निर्माण करणे
- विविध कौशल्ये विकसित करून विद्यार्थी रोजगारक्षम बनवणे
- सभाधीटपणा शिकवून संभाषण कौशल्ये निर्माण करणे.

नेमलेली साहित्यकृती :

रथ : रंगनाथ पठारे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर

गुण : ४०

उपयोजित मराठी :

गुण : १०

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
१.	कादंबरी : संकल्पना व स्वरूप १. कादंबरी म्हणजे काय? २. कादंबरीच्या व्याख्या ३. कादंबरीचे घटक: कथानक, पात्ररचना, वातावरण, भाषाशैली ४. मराठी कादंबरीची वाटचाल	१५	०१
२.	रंगनाथ पठारे : जीवन आणि साहित्य १. रंगनाथ पठारे यांचा परिचय २. रंगनाथ पठारे यांचे साहित्य ३. रंगनाथ पठारे यांचे कथात्म साहित्यातील योगदान ४. रंगनाथ पठारे यांची कादंबरीविषयक भूमिका	१५	०१
३.	रथ कादंबरीचे स्वरूप आणि विश्लेषण १. रथ या कादंबरीचे कथानक २. रथ मधील ग्रामीण साहित्य चळवळीचे चित्रण ३. रथ कादंबरीतील पात्रे आणि भाषाशैली ४. रथ मधील वातावरण आणि मानवतावाद	१५	०१

	उपयोजित मराठी : म्हणींवरून कथालेखन १. म्हणी: संकल्पना व स्वरूप २. म्हणी आणि भाषा सौंदर्य ३. सर्जनशील लेखनातील म्हणींचे महत्त्व ४ म्हणींवरून कथालेखनाचा सराव	१५	०१
--	--	----	----

संदर्भ ग्रंथ :

१. कादंबरी: एक साहित्यप्रकार- हरिश्चंद्र थोरात, मुक्त शब्द प्रकाशन, मुंबई
 २. मराठी कादंबरी : चिंतन आणि समीक्षा- चंद्रकांत बांदिवडेकर
 ३. तिरकसपणातील सरळता : संपा. राजन गवस
 ४. मराठी कादंबरी: आशय आणि आविष्कार - दत्ता घोलप, अक्षरवाडू.मय, पुणे
 ५. रंगनाथ पठारे यांच्या साहित्यातील स्त्री चित्रण : राजेंद्र सलालकर, शब्दालय, श्रीरामपूर
 ६. पासोडी : नीतीन रिंढे, पपायरस प्रकाशन, पुणे
 ७. कादंबरी : सार आणि विस्तार- महेंद्र कदम, अक्षरदीप, कोल्हापूर
 ८. संचित आणि संघर्ष : रंगनाथ पठारे, शब्दालय, श्रीरामपूर
 ९. आजची कादंबरी : नोंदी आणि निरीक्षणे : रंगनाथ पठारे, शब्दालय, श्रीरामपूर
-

अभ्यासपत्रिका क्र. ४ (IV) : कविता आणि काव्यास्वाद

नेमलेली साहित्यकृती

तुकोबा: राजेंद्र दास, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे

उद्दिष्टे:

गुण : ४०

- कविता या वाङ्मय प्रकाराची ओळख करून घेणे
- मराठी कवितेची वाटचाल समजून घेणे
- कविता आणि भाषा यांच्यातील सहसंबंधाचा मागोवा घेणे
- मराठी कवितेतील तुकोबांच्या चित्रणाचा आढावा घेणे
- कवितेच्या अभंग, मुक्तछंद या रचनाबंधांचे स्वरूप समजून घेणे
- कवितेतील प्रतिमा, प्रतीके, मिथकांचे महत्त्व समजून घेणे
- काव्यास्वादाचे आणि रसग्रहणाचे स्वरूप समजावून घेणे

नेमलेली साहित्यकृती : तुकोबा – राजेंद्र दास

गुण : ४०

काव्यास्वाद :

गुण : १०

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
१.	कविता : संकल्पना व स्वरूप १. कविता म्हणजे काय? २. कवितेच्या व्याख्या ३. कवितेचे घटक : आशय, भाषा, छंद, प्रतिमासृष्टी, ४. मराठी कवितेची वाटचाल	१५	०१
२.	राजेंद्र दास : जीवन आणि साहित्य १. राजेंद्र दास यांचा परिचय २. राजेंद्र दास यांचे साहित्य ३. राजेंद्र दास यांचे कवितेतील योगदान ४. राजेंद्र दास यांची काव्यविषयक भूमिका	१५	०१
३.	तुकोबा: स्वरूप आणि विश्लेषण १. तुकोबाचा काव्यात्म आशय		

	२. तुकोबाची आशयसूत्रे ३. तुकोबाची काव्यशैली ४. तुकोबातील कालावकाश आणि वर्तमान	१५	०१
४.	काव्यास्वाद : १. कवितेचे वाचन २. कवितेचे वर्गीकरण व स्वरूप ३. कवितेचे भावसौंदर्य ४. कवितेची भाषा व आस्वाद	१५	०१

संदर्भ ग्रंथ :

१. कविता आणि प्रतिमा: सुधीर रसाळ, मौज प्रकाशन, मुंबई
 २. कवितेचा शोध: वसंत पाटणकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
 ३. मराठी कविता: आकलन आणि आस्वाद:- संपा. नागनाथ कोत्तापल्ले, स्वरूप प्रकाशन औरंगाबाद.
 ४. काही मराठी कवी: जाणिवा आणि शैली: सुधीर रसाळ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
 ५. कविता संकल्पना निर्मिती आणि समीक्षा: वसंत पाटणकर, मुंबई विद्यापीठ
 ६. मराठी कविता : स्वरूप आणि विवेचन:- प्रा. निशिकांत ठकार
 ७. कवितेविषयी: वसंत आबाजी डहाके
 ८. कवितेची शैली: महेंद्र कदम, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे
 ९. सृजनात्मक लेखन, आनंद पाटील, पद्मगंगा प्रकाशन, पुणे
 १०. कवितेचे वर्तमान : महेंद्र कदम, दर्या प्रकाशन, कोल्हापूर
-

सत्र चौथे

अभ्यासपत्रिका क्र. ५ (V) : आत्मकथन आणि उपयोजित मराठी

नेमलेली साहित्यकृती

जगायचंय प्रत्येक सेकंद: मंगला केवळे, ग्रंथाली प्रकाशन, पुणे

अभ्यासपत्रिका क्र. ६ (VI) : नाटक आणि उपयोजित मराठी

नेमलेली साहित्यकृती

अधांतर : जयंत पवार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई

सत्र चौथे

अभ्यासपत्रिका क्र. ५ (V) : आत्मकथन आणि उपयोजित मराठी

उद्दिष्टे :

- आत्मकथन म्हणजे काय ते समजून घेणे
- दलित आत्मकथनांच्या प्रेरणा समजून घेवून त्यातील मूल्यात्मकता तपासणे
- आत्मचरित्र आणि आत्मकथन अथवा आत्मकथा यातील फरक समजून घेणे
- आत्मकथनाची मराठी वाटचाल समजून घेणे
- आत्मकथनाच्या वाचनातून लेखिकेचे आणि तिच्या समाजाचे जीवन समजून घेणे
- आत्मकथनाचे वाङ्.मयीन मूल्य तपासणे
- मंगला केवळे यांच्या जगण्याचा मूल्यसंघर्ष तपासणे
- उपयोजित मराठीचे व्यावहारिक मूल्य समजावून सांगून रोजगारनिर्मिती करणे.

नेमलेली साहित्यकृती : जगायचंय प्रत्येक सेकंद : मंगला केवळे, ग्रंथाली पुणे

गुण : ४०

उपयोजित मराठी :

गुण : १०

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
१.	आत्मकथा : संकल्पना व स्वरूप १. आत्मकथा अथवा आत्मकथन म्हणजे काय? २. आत्मकथनाच्या व्याख्या ३. आत्मकथेचे घटक : आशय, वेदना, विद्रोह, नकार, मानवता, सौंदर्यमूल्य, भाषा, पात्र व वातावरण, निवेदक ४. मराठी आत्मकथनाची वाटचाल	१५	०१
२.	मंगला केवळे : जीवन आणि साहित्य १. मंगला केवळे यांचा परिचय २. मंगला केवळे यांचे साहित्य ३. मंगला केवळे यांची स्त्रीविषयक भूमिका ४. मंगला केवळे यांची जीवनविषयक भूमिका	१५	०१
३.	जगायचंय प्रत्येक सेकंद : स्वरूप आणि विश्लेषण १. जगायचंय प्रत्येक सेकंदचा आशय २. जगायचंय प्रत्येक सेकंदमधील पात्रचित्रण ३. जगायचंय प्रत्येक सेकंदची भाषा व शैली ४. जगायचंय प्रत्येक सेकंदमधील वातावरण	१५	०१

४.	उपयोजित मराठी : कल्पनाविस्तार १. कल्पना विस्ताराचे स्वरूप २. कल्पना आणि विचारांचा सौंदर्यपूर्ण विकास ३. सुभाषित, सुविचार व अवतरणांचे उपयोजन ४ कल्पनाविस्ताराचा सराव	१५	०१
----	--	----	----

संदर्भ ग्रंथ :

१. चरित्र आत्मचरित्र: अ. म. जोशी, स्नेहवर्धन पब्लिकेशन, मपुणे
२. स्त्री साहित्याचा मागोवा, खंड 2:- संपा. खांडगे मंदा, दीक्षित लीला, साहित्यप्रेमी भगिनी मंडळ, पुणे
३. दलित स्त्रियांची आत्मकथने: स्वरूप आणि चिकित्सा: मनोहर जाधव, सुविद्या प्रकाशन, पुणे
४. भारतीय स्त्री जीवन: लीला पाटील, मेहता पब्लिकेशन, पुणे
५. स्त्रियांचे आत्मचरित्रे स्त्रीवादी शोध: शोभा पाटील, मल्हार प्रकाशन, पुणे
६. आधुनिक मराठी स्त्रियांचे आत्मचरित्र: एक अभ्यास:- विमल भालेराव, साहित्य प्रचार केंद्र, नागपूर
७. दलितांची आत्मकथने: संकल्पना व स्वरूप:- वासुदेव मुलाटे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद
८. दलित आत्मकथन: एक आकलन:- शरणकुमार लिंबाळे, दिलीप राज प्रकाशन, पुणे
९. मराठी स्त्री आत्मचरित्रांचा सामाजिक अभ्यास: श्रुतीश्री वडगबाळकर, श्रीविद्या प्रकाशन पुणे
११. स्त्री पर्व: मंगला सामंत, नेटवर्क प्रकाशन
१२. साहित्याचे सामाजिक संदर्भ: अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन पुणे
१३. मराठीतील आत्मचरित्रपर लेखन: उषा हस्तक, स्नेहवर्धन पब्लिकेशन, पुणे
१४. हिंदू संस्कृती आणि स्त्री: आ. ह. साळुंखे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई

सत्र चौथे

अभ्यासपत्रिका क्र. ६ (VI) : नाटक आणि उपयोजित मराठी

उद्दिष्टे :

गुण : ५०

- नाटक म्हणजे काय ते समजून घेणे
- नाटकाच्या प्रेरणा समजून घेवून त्यातील मूल्यात्मकता तपासणे
- नाटकाची संकल्पना समजून घेणे
- मराठी नाटकाची वाटचाल समजून घेणे
- नाटकातील सामाजिक आशय समजून घेणे
- नाटकातील स्त्री जीवनाचे चित्र तपासणे
- जयंत पवार यांच्या साहित्याचा परिचय करून घेणे
- उपयोजित मराठीचे व्यावहारिक मूल्य समजावून सांगून रोजगारनिर्मिती करणे.

नेमलेली साहित्यकृती : अधांतर : जयंत पवार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई

गुण : ४०

उपयोजित मराठी :

गुण : १०

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
१.	नाटक : संकल्पना व स्वरूप १. नाटक म्हणजे काय? २. नाटकाच्या व्याख्या ३. नाटकाचे घटक : आशय, पात्ररचना, संवाद, रंगमंच, भाषाशैली, नाट्य ४. मराठी नाटकाची वाटचाल	१५	०१
२.	जयंत पवार : जीवन आणि साहित्य १. जयंत पवार यांचा परिचय २. जयंत पवार यांचे साहित्य ३. जयंत पवार यांची ग्रामीण जीवनाविषयी भूमिका ४. जयंत पवार यांची जीवनविषयक भूमिका	१५	०१
३.	अधांतर : स्वरूप आणि विश्लेषण १. अधांतरमधील आशय २. अधांतरमधील पात्ररचना ३. अधांतरमधील नाट्य ४. अधांतरमधील स्त्रीजीवन	१५	०१

४.	उपयोजित मराठी : संवाद लेखन १.संवाद : संकल्पना व स्वरूप २. संवादाची भाषा ३. जनसंवाद आणि जनसंपर्क ४. विविध माध्यमांसाठी संवादलेखन ५. इंटरनेटचा संवाद लेखनासाठी वापर	१५	०१
----	---	----	----

संदर्भ :

१. नाटक : स्वरूप आणि समीक्षा : द. भि. कुलकर्णी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
 २. मराठी नाटक आणि रंगभूमी विसावे शतक : वसंत आबाजी डहाके, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
 ३. मराठी नाटक आणि रंगभूमी: संपा. विश्वनाथ शिंदे, हिमांशू स्मार्त, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
 ४. मराठी नाटक नाटककार : काळ आणि कर्तृत्व खंड १, २, ३ , वि.भा. देशपांडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
 ५. अधांतर: भूमी व अवकाश :- संपा. राजू देसले, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
 ६. खेळ (नियतकालिक) : संपा. मंगेश नारायणराव काळे, अंक, २५ जून २०१३
 ७. युगवाणी (नियतकालिक) : संपा. प्रफुल्ल शिलेदार, जानेवारी- मार्च २०२०
-

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

बी.ए. भाग २ मराठी अभ्यासक्रम (आय.डी.एस. I.D.S)

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४, २०२४-२५, २०२५-२६

सत्र तिसरे

अभ्यासपत्रिका : ललित गद्य आणि उपयोजित मराठी

नेमलेली साहित्यकृती

कांचनकण : शिवाजी सावंत, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

सत्र चौथे

अभ्यासपत्रिका: कथासंग्रह आणि उपयोजित मराठी

नेमलेली साहित्यकृती

वर्तमान: रवींद्र शोभणे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई

सत्र तिसरे

अभ्यासपत्रिका : ललित गद्य आणि उपयोजित मराठी (IDS)

उद्दिष्टे :

गुण ५०

- ललित गद्य म्हणजे काय ते समजून घेणे
- ललित गद्य प्रेरणा समजून घेवून त्यातील मूल्यात्मकता तपासणे
- ललित गद्य आणि कथा यातील फरक समजून घेणे
- ललित गद्याची वाटचाल समजून घेणे
- शिवाजी सावंत यांच्या साहित्याचा परिचय करून घेणे
- कांचनकण मधील समाजजीवनाचे चित्र तपासणे
- कांचनकणमधील जीवनशैली समजून घेणे
- उपयोजित मराठीचे व्यावहारिक मूल्य समजावून सांगून रोजगारनिर्मिती करणे.

नेमलेली साहित्यकृती :

कांचनकण : शिवाजी सावंत, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

गुण : ४०

उपयोजित मराठी :

गुण : १०

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
१.	ललित गद्य : संकल्पना व स्वरूप १. ललित गद्य म्हणजे काय? २. ललित गद्याच्या व्याख्या ३. ललित गद्याचे प्रकार ४. मराठी ललित गद्य: वाटचाल आणि विकास	१५	०१
२.	शिवाजी सावंत : जीवन व साहित्य १. शिवाजी सावंत यांचा परिचय २. शिवाजी सावंत यांचे लेखन ३. शिवाजी सावंत यांचे जीवनकार्य ४. शिवाजी सावंत यांचे वाङ्मयीन विशेष	१५	०१
३.	कांचनकण : स्वरूप व समीक्षा १. आशयसूत्रे २. समाजचित्रण ३. भाषाविशेष ४. वाङ्मयीन विशेष	१५	०१
४.	उपयोजित मराठी : संवादलेखन १. संवादलेखनाचे स्वरूप		

	२. व्यक्तिगत संवाद ३. गटचर्चा ४. मुलाखत	१५	०१
--	---	----	----

संदर्भ :

१. वाङ्.मीन संज्ञा संकल्पना कोश:- संपा. प्रभा गणोरकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
 २. ललित गद्य: तत्त्व व स्वरूप:- आनंद यादव, मेहता प्रकाशन, पुणे
 ३. ललित गद्यलेणी: कैलास सार्वेकर , अमोल प्रकाशन, पुणे
 ४. व्यवहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
 ५. व्यवहारिक मराठी : संपा. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
 ६. मराठी भाषा: उपयोजन आणि सर्जन:- संपा. राजन गवस, अरूण शिंदे, गोमटेश पाटील
-

सत्र चौथे

अभ्यासपत्रिका : कथा आणि उपयोजित मराठी (IDS)

गुण : ५०

उद्दिष्टे :

- कथेची सैद्धांतिक चौकट समजून घेणे
- कथेच्या निर्मितीमधील वास्तव आणि कल्पित यांचा शोध घेणे
- कथा आणि लेखक यांच्यातील सहसंबंध तपासणे
- कथेची निर्मितीप्रक्रिया समजून घेणे
- कथेतील आशय आणि अभिव्यक्ती यांचा परिचय करून घेणे
- रवींद्र शोभणे यांच्या साहित्याचा परिचय करून घेणे
- विद्यार्थ्यांमध्ये लेखनाची आवड निर्माण करणे
- विविध कौशल्ये विकसित करून विद्यार्थी रोजगारक्षम बनवणे
- सभाधीटपणा शिकवून संभाषण कौशल्ये निर्माण करणे.

नेमलेली साहित्यकृती : वर्तमान: रवींद्र शोभणे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई

गुण : ४०

उपयोजित मराठी :

गुण : १०

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
१.	कथा : संकल्पना व स्वरूप १. कथा म्हणजे काय? २. कथेच्या व्याख्या ३. कथेचे घटक : कथानक, पात्ररचना, वातावरण, भाषाशैली ४. मराठी कथेची वाटचाल	१५	०१
२.	रवींद्र शोभणे : जीवन आणि साहित्य १. रवींद्र शोभणे यांचा परिचय २. रवींद्र शोभणे यांचे साहित्य ३. रवींद्र शोभणे यांचे कथात्म साहित्यातील योगदान ४. रवींद्र शोभणे यांची कादंबरीविषयक भूमिका	१५	०१
३.	वर्तमान : स्वरूप आणि विश्लेषण १. वर्तमानचे कथानक २. वर्तमान मधील सामाजिक चित्रण ३. वर्तमान मधील पात्रे आणि भाषाशैली	१५	०१

	४. वर्तमान मधील आशयसूत्रे आणि वातावरण		
	उपयोजित मराठी : बातमीलेखन १. बातमीलेखनाचे स्वरूप २. वृत्तपत्रीय बातमी ३. आकाशवाणीवरील बातमी ४. दूरचित्रवाणीवरील बातमी	१५	०१

संदर्भ :

१. कथा: संकल्पना व स्वरूप : सुधा जोशी, मौज प्रकाशन, मुंबई
२. मराठी कथेची स्थिती गती : अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
३. मराठी कथा: उद्गम आणि विकास : इंदुमती शेवडे
४. मराठी साहित्य: प्रेरणा व स्वरूप : - संपा. गो. मा. पवार, म. द. हातकणंगलेकर, पॉप्युलर, मुंबई
५. व्यावहारिक मराठी : ल. रा. नसिराबादकर
६. मराठी भाषा: सर्जन आणि उपयोजन : सुहास बोबडे
७. वक्तृत्व आणि संभाषण कौशल्ये : श्रुतीश्री वडगबाळकर
८. उपयोजित मराठी : संजय लांडगे
